

- ³⁴ Результати виборів до Верховної Ради України 1998 р. в одномандатних округах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cvk.gov.ua/pls/vd2002/webproc0v?kodvib=1&rejim=0/>
- ³⁵ Результати виборів до Верховної Ради України 1998 р. в багатомандатному окрузі (по партіях) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cvk.gov.ua/pls/vd2002/webproc0v?kodvib=1&rejim=0/>
- ³⁶ Результати виборів до Верховної Ради України 1998 р. в одномандатних округах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cvk.gov.ua/pls/vd2002/webproc0v?kodvib=1&rejim=0/>
- ³⁷ Результати виборів до Верховної Ради України 2002 р. в багатомандатному окрузі (по партіях) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cvk.gov.ua/pls/vd2002/WEBPROC0V/>
- ³⁸ Результати виборів до Верховної Ради України 2002 р. в одномандатних округах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cvk.gov.ua/pls/vd2002/WEBPROC0V/>
- ³⁹ Результати виборів до Верховної Ради України 2002 р. в багатомандатному окрузі на дільницях за кордоном [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cvk.gov.ua/pls/vd2002/WEBPROC0V/>
- ⁴⁰ Результати виборів до Верховної Ради України 2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cvk.gov.ua/pls/vnd2006/w6p001/>
- ⁴¹ Результати позачергових виборів до Верховної Ради України 2007 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cvk.gov.ua/pls/vnd2007/w6p001/>
- ⁴² Bodnaraş G. Caracterul contestabil interpartinic și configurația sistemelor de partide politice din România și Ucraina (studiu comparativ) [Текст] / G. Bodnaraş // Glasul Bucovinei. – 2010. – №1. – P. 60.
- ⁴³ Grofman B. Comparing and contrasting the uses of two graphical tools for displaying patterns of multiparty competition : Nagayama diagrams and simplex representations [Текст] / B. Grofman, R. D'Alimonte, A. Chiamonte, S. Feld // Party politics. – 2004. – Vol. 10. – № 3. – P. 275.

УДК:323(498)“2004/...”

© Любов Мельничук (Чернівці)

ПОЛІТИЧНИЙ РОЗВИТОК РУМУНІЇ ПІСЛЯ ВСТУПУ ДО НАТО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Румунія посідає важливе місце серед країн Центрально-Східної Європи. Вступ Румунії до НАТО (2004) та ЄС (2007 р.) вважається її значним досягненням у сфері міжнародних відносин. Після вступу Румунії до Європейського Союзу країна отримала низку нових можливостей розвитку політичних та економічних умов життя і наблизилась до рівня розвинутих держав ЄС.

Ключові слова: Північноатлантичний альянс (НАТО), Європейський Союз (ЄС), інтеграція, економічне співтовариство, договір, об'єднання, Центральна та Східна Європа, інтеграційні процеси.

Мельничук Л.

Politicul dezvoltare Rumuniei după aderarea la NATO și Uniunea Europeană

Rumunia ocupă un loc important printre țările din Europa Centrală și de Est. Adăierea Rumuniei la NATO (2004) și la UE (2007) este considerată o realizare semnificativă în relațiile internaționale. După aderarea Rumuniei la Uniunea Europeană, țara a primit o serie de noi oportunități de dezvoltare politică și economică și s-a apropiat de nivelul țărilor dezvoltate din UE.

Cuvinte cheie: Alianța Atlantică de Nord (НАТО), Uniunea Europeană (UE), integrare, comunitate economică, tratat, uniune, Europa Centrală și de Est, procese de integrare.

Mel'nythuk L.

The Political Development of Romania after its Accession to the NATO and European Union

Romania has a special place among the countries of Central Europe. Romania joined the NATO (2004) and EU (2007) considered a significant achievement in international relations. After Romania joined the European Union, the country received a number of new possibilities of political and economic conditions and closer to the level of developed EU countries.

Key words: NATO, European Union, enlargement, integration, economy community, treat, union, Central and Eastern Europe, integration processes.

Інтеграція до Північноатлантичного альянсу стала великим успіхом в історії Румунії після 1985 року. Вхідження до НАТО відбувалося на основі національної єдності й означало приєднання до євроатлантичної сім'ї, яка поділяє спільні цінності, цілі та інтереси. Членство в НАТО – це набуття гарантій безпеки і стабільності набагато вищого рівня проти того, що Румунія мала протягом усієї своєї історії. Звичайно, це позитивно позначається на добробуті країни, її престижі та вагомості на міжнародній арені.

Вступ до НАТО фундаментально змінив статус Румунії на європейському й міжнародному рівні. Членство в Альянсі дало змогу безпосередньо впливати на процес ухвалення економічних рішень на євроатлантичному просторі. Для політичних і бізнесових кіл інтеграція Румунії до НАТО означала міжнародне визнання та успішність започаткованого у 1989 році процесу демократичної трансформації країни в політичній, військовій та економічній сферах. Набувши членства в Альянсі, Румунія продемонструвала, що вона є демократичною державою, яка є економічно й політично безпечною, передбачуваною та стабільною. Для бізнесменів це стало індикатором того, що їхні інвестиції в Румунії будуть захищені, тож можна не хвилюватися за їхню долю.

Починаючи з 1990 року, інтеграція до НАТО визначалася як стала мета румунської зовнішньої політики, що мала підтримку як населення, так і політикуму. Значних успіхів у інтеграційному процесі вдалося досягти завдяки змінам, проведеним у румунському суспільстві – довгим рокам важкої праці присвяченим реформам у політиці, армії, економіці, громадянській сфері. У після інтеграційний період покращення в Румунії відзначало 85% населення¹. Такі високі показники можна оцінювати як результат того, що румунські громадяни вважали природним повернення Румунії до євроатлантичної спільноти та цінностей, які поділяли довгий час, до моменту встановлення в країні комуністичного режиму. Процент підтримки євроінтеграційного процесу дещо знизився після вступу Румунії до Альянсу, зокрема через те, що громадську увагу та енергію було змінено в площину інтеграції до Європейського Союзу.

Приєднання до НАТО спричинило процес модернізації та реструктуризації промисловості відповідно до засад ринкової економіки. Деякі компанії, неспроможні раніше адаптуватися до законів ринкової конкуренції, були реструктуризовані й у такий спосіб домоглися прибутковості.

Досягнення натовських стандартів допомогло Румунії наблизитися до ЄС, оскільки обидві організації сповідують спільні цілі, принципи та критерії поведінки. Розвиток демократичного суспільства, визнання верховенства права, існування функціональної ринкової економіки, боротьба з корупцією, захист прав національних меншин – це саме ті критерії, що їх мають поділяти кандидати на членство як у НАТО, так і в Європейському Союзі.

У громадській думці Румунії утвердилося переконання, що реформи в перелічених вище сферах потрібно проводити не тому, що цього вимагає НАТО чи ЄС, а тому, що вони необхідні для реконструкції та модернізації румунського суспільства. Інтеграція до цих структур стала стимулом для подолання перешкод, які могли виникнути на шляху такої трансформації.

Саміт НАТО, що відбувся у Ризі в листопаді 2006 року, продемонстрував, що Альянс проходить важливий етап у визначенні своєї ролі в міжнародній архітектурі світової безпеки з урахуванням нинішніх складних реалій. Ідеться про нові, більш технічні конфлікти, що територіально наблизилися до країн НАТО, про поширення терористичних угруповань та зброї масового знищення. Виступаючи в ролі регіонального голосу в європейському контексті, Румунія приділяє особливу увагу ряду зазначених питань у рамках Альянсу. Румунія підтримує реформи, які дадуть можливість адекватно реагувати на загрози, що виникають у цьому столітті.

Після вступу Румунії до Європейського Союзу країна отримала низку нових можливостей розвитку політичних та економічних умов життя і наблизитися до рівня найрозвинутіших держав ЄС. Європейські стратегічні програми розвитку та фонди спрямували свою діяльність на покращення рівня життя пересічних румунів, сьогодні європейських громадян. У період європейської інтеграції, та особливо в її перший рік, Румунія доклала значних зусиль для реорганізації структурних та політичних установ, для того щоб відстоювати перед провокаціями та скористатися перевагами статусу держави-члена Європейського Союзу.

Серед основних досягнень у політичній організації Румунії після вступу до Європейського Союзу варто наголосити на адміністративному реформуванні². Здатність політичних та адміністративних установ адаптуватися до вимог і змін у середовищі країни є найважливішим пріоритетом цієї реформи. Вона здійснювалася як на центральному, так і на локальному рівнях, і мала за мету створення та розповсюдження відкритої політики та національних нормативних актів відповідно до стандартів Європейського Союзу й створення установчого колективу для здійснення процесу адміністративної та фінансової децентралізації. Досягнення цієї мети дало можливість прийняття й використання нових методів та інструментів для здійснення внутрішньої та зовнішньої політики.

Завдяки членству в ЄС, Румунія отримала такі переваги: новий статус на міжнародній арені; можливість реформування політичного сектору та спрямувати його до єдиної європейської політики; надходження від Європейського Союзу фінансової допомоги для реформування країни та її наближення до стандартів ЄС; інновація всіх державних структур; забезпечення зайнятості працездатного населення, зростання виробництва; можливість впливати на процеси, які відбуваються не тільки в рамках ЄС, але й поза його межами; нові умови для розвитку економіки та культури³.

Сьомого грудня 2009 року було оголошено попередні результати президентських виборів у Румунії, на яких із невеликим відривом здобув перемогу чинний глава держави Траян Бесеску. Результати екзит-полів, які майже однотайно свідчили про перемогу Мірчі Джоане, не включали результатів голосування на закордонних дільницях, де до виборчих урн прийшло понад 147 тис. громадян Румунії³, близько 80% яких підтримали Траяна Бесеску. У Молдові на 13 дільницях

проголосувало близько 12 тис. виборців, 95% яких підтримали чинного президента. У результаті Бесеску відірвався від свого конкурента майже на 75 тис. голосів⁴.

На цьому етапі остаточну долю результатів президентських виборів мав вирішити Конституційний суд Румунії. Згідно з уже усталеною традицією, практично кожні вибори в Румунії (президентські, парламентські, місцеві) завершуються серйозними політичними скандалами, проте це не спричиняє перегляду результатів виборів. Отже, Траян Бесеску залишився президентом Румунії ще на один термін.

Не викликає сумнівів, що перемогу на виборах Т.Бесеску принесли саме громадяни, які прийшли на закордонні дільниці в Італії, Іспанії, Німеччині і Молдові. Без їхньої активної підтримки переобрання чинного президента було б проблематичним з урахуванням досить сильної внутрішньої критики на його адресу з приводу високого рівня корупції в країні, неефективності заходів для подолання Румунією наслідків світової фінансово-економічної кризи тощо. Враховуючи викладене, можна прогнозувати, що команда Траяна Бесеску в післявиборний період може трохи вгамувати публічну уніоністську риторичку, проте продовжить практичну діяльність для підтримки закордонних румунів, масової паспортизації жителів Молдови, Буковини і Південної Бессарабії.

Сьогодні люди в Молдові і Україні стоять у чергах за румунським громадянством не через велику любов до Румунії, а щоб отримати можливість вільно пересуватися територією Євросоюзу, збільшити свої конкурентні переваги на європейському ринку праці (не секрет, що зарплати громадян ЄС іноді в рази вищі, ніж ті, на які може розраховувати, скажімо, громадянин України, котрий виконує таку саму роботу). Але в умовах можливого збільшення диференціації соціально-економічного становища в країнах ЄС і за межами його східних кордонів питання громадянства однієї з країн, які входять в елітний клуб, може набути зовсім іншого звучання. Вже через 10-20 років наявність у більшості жителів Молдови румунського громадянства може стати не меншою проблемою для збереження державності цієї країни, ніж, наприклад, проблема Придністров'я. Ослаблення державності Молдови або загроза її розпаду, у свою чергу, може створити значні виклики і загрози національній безпеці України.

Звісно, не треба перебільшувати ступінь загрози румунської гуманітарної експансії в Молдові та окремих регіонах України, а також нагнітати румунофобські настрої. Матеріальні та людські ресурси Бухареста на цьому напрямі досі ще значною мірою обмежені. Та й у Молдові більшість населення аж ніяк не поспішає об'єднуватися з Румунією, де молдован часто розглядають як молодших заблуканих братів.

Проте вибудовуючи стратегію реалізації своїх національних інтересів у регіоні, новий тандем, у якому віднедавна почали посилено працювати владні еліти Румунії і Молдови, може бути використаний Росією і Придністров'ям для подальшого збереження неврегульованого конфлікту під маркою неминучості сповзання Кишинєва в політичну орбіту Бухареста. Крім того, можлива ставка Кишинєва на розвиток особливих відносин з Румунією може загальмувати процес розв'язання двосторонніх українсько-молдовських відносин, а також подальший можливий перехід України і Молдови до етапу стратегічного партнерства з метою об'єднання зусиль двох країн на шляху до європейської інтеграції⁵.

У Румунії та Молдові вибори президента відбулися з різницею всього в один день. У Молдові парламент не зумів скористатися другою і останньою спробою обрати президентом країни кандидата від мажоритарного альянсу “За європейську інтеграцію” Маріана Лупу, і тепер цю республіку, відповідно до чинної конституції, очікують другі за ліком дострокові парламентські вибори.

У Румунії ситуація також досить неоднозначна – прибічники Мірчі Джеоане, котрий програв вибори, опротестовують результати всенародного голосування в Конституційному суді Румунії, передавши в Центральне виборче бюро понад 136 тисяч доказів зареєстрованих порушень, що, до речі, майже вдвічі перевищує перевагу голосів між Траяном Бесеску та його опонентом⁶.

Керівництво партій, які входять в альянс вели негласну підготовку до дострокових виборів у парламент. Влад Філат і Михайл Гімпу явно обрали своєю головною передвиборною картою румунський вектор, підписавши двосторонню угоду про малий прикордонний трафік і давши таким чином можливість третині населення Молдови їздити в Румунію без віз. Під час саміту Центральної європейської ініціативи в Бухаресті 13 листопада 2009 року молдовський прем'єр Влад Філат заявив, що “почувається в Румунії як удома”. Спікер парламенту і одночасно в.о. президента Михайл Гімпу з нагоди національного Дня Румунії першого грудня сказав, що докладе максимум зусиль для безперешкодності оформлення румунського громадянства населенню Молдови.

Втім, усе цілком логічно, румунська влада протягом останніх кількох років вклала величезний

політичний капітал у політичній еліті, які прийшли сьогодні до влади в Молдові, і тепер починають отримувати від цього вагомий дивіденди.

Восьмого грудня було оприлюднено результати проведеного в Молдові соціологічного дослідження “Барометр громадської думки”, згідно з яким 50,4% опитаних вважають, що основним стратегічним партнером Кишинєва має бути Росія. За стратегічне партнерство з Румунією висловилися 8,7% респондентів⁷.

Ісічня 2007 року Румунія стала членом ЄС, даючи європейському простору найбільш оптимістичних європейських громадян. Здійснені попередніми роками опитування постійно виявляли, що євро-оптимізм тих 22 мільйонів румунів був на високому рівні. Чи залишилась такою ж довіра румунів в установи ЄС, за рік після вступу до цієї організації? Соціолог Думітру Санду каже, що з цієї точки зору, у 2007 році румуни є такими як і в 2006-му. Зміни належать лише тренду. Практично, люди знали ще з 2005-2006 роках, що вступ в ЄС має відбутись, а тенденція позитивного сприймання власної ситуації позначена, головним, оптимізмом була явною в 2006 році. Згодом настав 2007 рік. Тут речі прояснилися. Маємо так само висхідну позитивну тенденцію для певного типу задоволення, що стосується життя та розглядання нинішнього моменту у порівнянні з минулим. Іншими словами, пересічний румун каже: “Цього року я живу краще ніж минулого року”. Якщо запитуєш його, взагалі, “яким є його життя?”, то він задоволений.

Якщо європейські установи користувались необумовленою довірою румунів, речі були трохи відмінними щодо установ з Румунії. За винятком церкви та війська, ставлення до румунських установ є скоріше негативним, їх сприймали взагалі як неефективні та корумповані. Чи змінилось щось за перший рік в ЄС?

Відчувається відносно зменшення довіри до системи судочинства у 2007 році у порівнянні з попереднім роком. Румуни були у тій самій ситуації, як і попередніми роками, коли довіра румунського населення до національних установ є меншою, ніж довіра до міжнародних установ (дані барометра громадської думки Фундації Сорос з Румунії від жовтня 2007 року)⁸.

Такими є мажорні тенденції духовного стану щодо установ. Зрозуміло, якщо розглядати поверхово, то відчувається, що справи дуже змінились у 2007-му році у порівнянні з 2006 роком, але якщо розглядати глибше тоді дізнаємось, що насправді, відчувається зростаючий позитивний тренд у зв'язку зі сприйманням власного життя, але негативний тренд в оцінці румунських національних установ. Стосовно системи судочинства – румун стає все критичнішим, а стосовно уряду – ні. Утім, взагалі ставлення є негативним. Існують різні течії громадської думки по прошарках населення. Молоді міщани є найбільш динамічним сегментом румунського суспільства. Довіра у майбутнє, підприємницька орієнтація у них більш присутні, ніж в інших верствах населення. На протилежному боці максимального невдоволення стоять літні особи, зокрема селяни.

Попередній звіт Єврокомісії щодо прогресу Румунії в галузі правосуддя, що мав бути оприлюднений у лютому, був відкладений на березень, зокрема через запізнення, із яким новий Європейський парламент приступив до роботи. Однак за цей місяць ситуація не змінилася, а ЄС дедалі вимагає від Бухареста рішучих реформ у сфері судочинства.

Реформи проводилися із запізненням, а Єврокомісія відзначала, це скоріше, відсутність прогресу в рамках механізму співробітництва та контролю. Цей спеціальний наглядовий механізм був розпочатий щойно після входження Румунії до Євросоюзу в січні 2007 року через проблеми, що залишилися невирішеними до вступу двох країн у сфері правосуддя та боротьби з корупцією⁹.

Європейські джерела стверджують, що ситуація Румунії була спричинена значною мірою виборчим контекстом, останні місяці 2009 року пройшли під впливом президентських виборів. Хоча звіт мав попередній характер, однак стати основою для кінцевого, який оприлюднили влітку, коли Бухарест сподівався на рекомендацію зняти моніторинг з Румунії. До речі, уряд Еміля Бока включив до програми урядування завдання зняття моніторингу Єврокомісії з Румунії в липні 2009 року, після кінцевого звіту.

Скоріше технічний, цей звіт аналізував ситуацію періоду упродовж якого Бухарест не зумів зберегти ритм реформи, зафіксований у 2009 році, і не зміг дотриматися взятих на себе зобов'язань. Є запізнення, включно й на парламентському рівні, щодо прийняття нових редакцій Цивільного процесуального та Кримінально-процесуального кодексів. Національна дирекція антикорупції, однак, показала непогані результати¹⁰. Порівняно з попередніми роками, вона добилася явного прогресу. Зокрема, до суду було передано близько 40 справ корупції у верхах. На пошуку і затриманні великих “хижаків”, до речі, постійно наполягає Брюссель. ЄС дорікає Бухаресту призначення надто м'яких мір покарання високим посадовцям, які вчинили корупційні діяння, що не сприяє запобіганню вчиненню злочинів іншими особами. І це тому, що у більшості випадків судді призначають винному

мінімальне покарання. Крім цього тривалість судового розгляду справи часто виходить за межі “розумного строку”. Так само дуже часто, щоб затягнути розгляд справи адвокати підсудних ініціюють оскарження в Конституційному суді окремих положень законодавства.

Таким чином, після вступу Румунії до Європейського Союзу в політичному житті країни спостерігається значне піднесення, викликане новим міжнародно-правовим статусом держави. Поряд з національними інтересами Румунія проводить спільну зовнішню політику з Євросоюзом та НАТО, що безумовно позитивно вплинуло на її внутрішньополітичний розвиток. Покращення спостерігаються майже в усіх політичних сферах, в їх функціонуванні та розвитку.

¹ Бурдяк В. Євроінтеграційні процеси в Україні, Румунії, Молдові на початку XXI століття / В. Бурдяк / Україна-Румунія-Молдова: історичні, політичні та культурні аспекти взаємин у контексті сучасних європейських процесів / Збірник наукових праць. – Чернівці: Букрек, 2009. – 480 с.

² Варзар І., Громов Г. Ціна соціальних перетворень в Україні, Румунії та Молдові як фактор динамізації/гальмування їхньої співпраці у контексті євроінтеграційних процесів / І. Варзар. Україна-Румунія-Молдова: історичні, політичні та культурні аспекти взаємин у контексті сучасних європейських процесів / Збірник наукових праць. – Чернівці: Букрек, 2002. – 512 с.

³ Гакман С. Проблеми кордонів в українсько-румунських взаєминах у контексті розширення НАТО та ЄС на Схід / С. Гакман. Україна-Румунія-Молдова: історичні, політичні та культурні аспекти взаємин у контексті сучасних європейських процесів / Збірник наукових праць. – Чернівці: Букрек, 2006. – 512 с.

⁴ Григоришин С. Україна в зовнішньополітичній стратегії постсоціалістичної Румунії / С. Григоришин. Україна-Румунія-Молдова: історичні, політичні та культурні аспекти взаємин у контексті сучасних європейських процесів / Збірник наукових праць. – Чернівці: Букрек, 2002. – 512 с.

⁵ Європейська інтеграція: крок за кроком / Уклад. Д. Корбут. – К.: Фонд "Європа ХХІ", 2001. – 216 с.

⁶ Кифяк В. Особливості транскордонної співпраці у сфері туризму в контексті економічних відносин між Україною та Румунією (на прикладі євро регіону Верхній прут) / В. Кифяк. Регіональна економіка. – 2006. – №1. – С. 237-241.

⁷ Петров В. Нова стратегія зовнішньої політики Румунії: уроки для України / В. Петров. Україна-Румунія-Молдова: історичні, політичні та культурні аспекти взаємин у контексті сучасних європейських процесів / Збірник наукових праць. – Чернівці: Букрек, 2009. – 480 с.

⁸ Cunoaște România – membră a Uniunii Europene / Academia Română, Societatea Română de Statistică. – București: Editura Economică, 2007. – 821 с.

⁹ Irimia Horia Bogăți și săraci în Europa. Problema disparităților. / I. Horia Timișoara: Editura Mirton, 2006. – 378 с.

¹⁰ Drăgan Gabriela Tendițe și evoluții la nivelul politicii de coeziune a UE / G. Drăgan. Institutului European din România. București, 2008. – 456 с.

УДК:327.5

© Остап'як Василь (Івано-Франківськ)

ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНОГО РЕЖИМУ БІЛОРУСІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

У статті зроблено спробу розглянути деякі аспекти такого неординарного суспільно-політичного явища, як форма правління, застосована Олександром Лукашенком.

Ключові слова: Білорусь, О.Лукашенко, авторитаризм, демократія, опозиція, совкізм.

Остап'як В.

Особенности политического режима Беларуси на современном этапе

В статье сделана попытка рассмотреть некоторые аспекты такого неординарного общественно-политического явления, как форма правления, примененная Александром Лукашенко.

Ключевые слова: Беларусь, А.Лукашенко, авторитаризм, демократия, оппозиция, совкизм.

Ostap'yak V.

Features of the Political Regime of Belarus at the Current Stage

The article attempts to examine some aspects of such extraordinary social and political phenomenon as a form of government used by Alexander Lukashenko.

Keywords: Belarus, Alexander Lukashenko, authoritarianism, democracy, opposition sovkiзм.

Білоруська проблематика небезпідставно користується посиленою увагою як широкого кола науковців, так і безпосередньо практичних політиків. І це зрозуміло: маємо справу з існуванням оригінального правлячого режиму, що не мав аналогів, але упродовж уже кількох десятиліть демонструє свою життєздатність, попри те, що йому пророкували (і досі продовжують це робити) явну нетривкість, тобто неминучий крах. Тим часом реалії спростовують такі пророкування, а це засвідчує, що варто говорити про режим правління в Республіці Білорусь як про своєрідний феномен, який успішно утверджується на теренах колишнього Радянського Союзу. На об'єктивному розгляді цього неординарного явища значною мірою традиційне сприйняття в суто чорно-білому форматі. Потрібний, отже, адекватний концептуальний підхід, який дав би змогу пояснювати його у багатовимірній площині, тобто у форматі тісної взаємодії площини цих складових, що обумовлюють складний процес розвитку білоруського суспільства в умовах глобалізації. Тобто через призму становлення стратегічної моделі реалізації розбудови державності в країні, яка належить до так